

Tilburg, 18 oktober 2020

Aan: TBRAA

CC: TBGRI, College B&W, Miranda Noordermeer, Aad van der Pol, Marike van Meerendonk-Schutter, Theo van Dongen

Betreft: aanvullende reactie op de debatbijeenkomst rekenkamerbrief 'Begrotenlijke projecten?'

Geachte raadsleden,

Het is voor de RKT ongebruikelijk om na een toelichting op een onderzoeksrapport en een debat daarover voorafgaand aan een raadsvergadering nog schriftelijk input te leveren op stukken die in procedure zijn. Echter, de debatbijeenkomst van 12 oktober jongstleden en de gegeven antwoorden op door raadsleden gestelde (technische) aanvullende vragen zijn voor de RKT deze keer aanleiding om dat wel te doen, aangezien dat de informatiepositie van de raad raakt.

Beantwoording technische vragen

Naar aanleiding van de rekenkamerbrief 'Begrotenlijke projecten' hebben de fracties van Lokaal Tilburg en SP technische vragen gesteld. Daarop zijn ambtelijke antwoorden gegeven. De vragen en gegeven antwoorden zijn door de RKT geanalyseerd. Kortheidshalve verwijzen we hiervoor naar de bijlage. Uit de antwoorden blijkt in de beoordeling van de RKT dat er weinig moeite is gedaan om de informatie zo te ordenen dat er voor de raad een duidelijk beeld ontstaat. Bovendien is er geen sprake van inhoudelijk juiste en heldere antwoorden. Hiermee dreigt een oneindige cirkel van vragen stellen maar geen antwoorden ontvangen. Met andere woorden: de gegeven antwoorden maken de informatiepositie van de raad er niet beter op. Precies dat is de kern van onze bevindingen in de rekenkamerbrief 'Begrotenlijke projecten'.

Geheimhouding

Naar aanleiding van een gestelde vraag over de exploitatie van de LocHal is geantwoord dat: *"de gehele opgestelde exploitatiebegroting geen openbaar stuk is, maar door raadsleden onder geheimhouding kan worden ingezien."* De RKT heeft, gelet op dit antwoord, onderzocht of er geheimhouding rust op de exploitatiebegroting van de LocHal volgens de gedragslijn geheimhouding volgend uit het raadsbesluit naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek 'Licht op geheimhouding' uit 2013. Nagegaan is of er een onderbouwing gegeven is op basis van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en of de geheimhouding door de raad is bekrachtigd volgens artikel 25, lid 3 van de Gemeentewet. Dit blijkt niet het geval. De RKT concludeert daarom dat de exploitatiekosten van de LocHal niet vertrouwelijk kunnen zijn, omdat dit niet volgens artikel 25, lid 3 is bekrachtigd door de raad. Daarmee zijn ook de gedragslijn geheimhouding en artikel 10 van de Wob niet toegepast. Het gegeven antwoord is dus foutief.

Definitiekwestie

Gedurende het onderzoeksproces is de RKT geconfronteerd met verschillende definities van 'een financiële overschrijding' en ondanks indringende verzoeken hebben we geen eenduidige definitie gekregen. De reactie van het college van B&W hieromtrent is niet alleen 'defensief' te noemen, zoals in de debatbijeenkomst is benoemd, maar is in de beoordeling van de RKT, gelet op het vorenstaande, vooral ongepast en draagt niet bij een versterking van de informatiepositie van de raad.

Vervolg

In de rekenkamerbrief heeft de RKT aangegeven dat de uitkomsten van dit onderzoek, maar zeker ook de uitkomsten van diverse andere onderzoeken, voldoende aanleiding geven om een andere werkwijze te overwegen. Nu verder wikken en wegen met woorden brengt de informatiepositie van de raad in elk geval niet op een hoger niveau. Onze aanbevelingen zullen dat wel doen. De aanbevelingen zouden omarmd maar bovenal, onder regie van de raad, doorgevoerd kunnen worden.

Het is de RKT er om te doen dat de kwaliteit van de informatievoorziening dermate adequaat is dat de gemeenteraad de kaderstellende en controlerende taak kan uitvoeren. Over dit gemeenschappelijk belang blijft de RKT graag in gesprek met alle betrokkenen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Rekenkamer Tilburg,

Walter Gouw

voorzitter Rekenkamer Tilburg

BIJLAGE

Naar aanleiding van de informatiebijeenkomst op 5 oktober j.l. over de Rekenkamerbrief 'Begotelijke projecten' werden enkele technische vragen gesteld aangaande de LocHal door de fracties Lokaal Tilburg en SP. Deze technische vragen zijn beantwoord door de ambtelijke organisatie, waarvan de Rekenkamer Tilburg (vanaf nu: RKT) kennis heeft genomen. De RKT plaats bij deze antwoorden graag richting u als gemeenteraad een aantal kanttekeningen.

De fractie Lokaal Tilburg heeft de vraag gesteld: *"op welke wijze de "extra subsidies huurders" terug te vinden zijn in latere Programmabegrotingen."* De ambtelijke organisatie heeft als volgt geantwoord: *"Eventuele extra subsidies worden door subsidieverstrekker gemeld bij de Programmabegroting, Tussenrapportage of Najaarsbijstelling. Na accordering van een van deze producties door de Raad, worden de extra vermelde subsidies meerjarig verwerkt in de begroting. Zoals bijvoorbeeld de subsidieverstrekking "hospitality en veiligheid LocHal 2020"."*

Echter, de Programmabegroting 2020 laat zien:

Nieuw Beleid (x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
125. Hospitality en beheer LocHal	290 N	-	-	-

'Hospitality en beheer LocHal' is kennelijk een incidentele uitgave, want er is geen meerjarige verwerking. De vraag van de fractie Lokaal Tilburg ging bovendien ook niet over hospitality en beheer in de LocHal, maar over de extra subsidies die aan de huurders moesten worden gegeven bij de hogere huren die aan de gebruikers moesten worden opgelegd als gevolg van tegenvallende uitgaven voor de LocHal. Deze extra subsidies zijn permanent en zouden dus "meerjarig verwerkt" moeten worden. Echter, de RKT kan deze extra subsidies niet terug vinden in de Programmabegroting 2020.

De RKT heeft overigens al tijdens haar onderzoek 'Begotelijke projecten' vragen aan de ambtelijke organisatie gesteld over de exploitatie LocHal. De RKT citeert uit de correspondentie in maart/april 2020: *"Ook over de wijze waarop gekapitaliseerd wordt, ontbreekt informatie. Dat geldt ook en vooral voor de dekking van de exploitatie. Deze wordt als kostendekkend over de levensduur bestempeld, maar zonder informatie over de huuropbrengsten is dat niet te verifiëren. In het raadsbesluit van 1 februari 2016 wordt vermeld: "de structurele effecten van het in exploitatie nemen van de LocHal op de gemeentelijke begroting zullen bij de programmabegroting 2017 meegenomen worden". Ik [red: RKT] vind in de PB 2017 onder Gebouwenexploitatie het volgende:*

(x € 1.000,-) Herijkingen	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
80. Ontwikkeling LocHal	PM	-	-	-

Zelfs met informatie over de feitelijke huurinkomsten (die volgt uit de door de gemeente afgesloten contracten) zal het lastig zijn voor het gemiddelde raadslid de mate van dekking van de exploitatie te beoordelen. Mij lukt het in ieder geval niet. Zou jij kunnen voordoen hoe op 11 november 2014 de raad de dekking van de exploitatie precies had kunnen duiden?" In reactie daarop, ontving de RKT het volgende antwoord: *"Op detailniveau zal dat niet makkelijk gaan op basis van alleen deze gegevens. Er ligt een complexe huurberekening onder, volgens een systematiek die in dezelfde raadsvergadering werd behandeld. De systematiek was dus bekend bij de raadsleden. Dit is inderdaad lastige materie, maar het staat raadsleden vrij hier technische vragen over te stellen."* De RKT is van mening dat dit een technische

vraag was, waarbij het antwoord was dat het lastige materie is maar dat, zoals de ambtelijke organisatie aangeeft, er wel technische vragen over gesteld mogen worden. We belanden vervolgens in een cirkel van vragen stellen en geen antwoorden ontvangen.

De fracties Lokaal Tilburg en SP hebben naar aanleiding van de rekenkamerbrief 'Begrotelijke projecten' verder een tweetal vergelijkbare vragen gesteld. De fractie Lokaal Tilburg vraagt: *"Bovendien vragen wij ons af, mede ook vanwege de opmerkingen over "project 5 Lochal" of de ontbrekende exploitatiebegroting inmiddels wel beschikbaar is (zo ja, dan ter inzage verstrekken)." De fractie SP vraagt: "Is het mogelijk dat ik inzicht krijg in het onderzoek mbt de Lochal en dan met name de exploitatiekosten. Ik kan daar namelijk niets van vinden en de Lochal is nu langer dan een jaar in gebruik en ik vraag mij af of er niet een verlies zit op de exploitatie en of wij daar wel over geïnformeerd worden."* De ambtelijke organisatie heeft als volgt geantwoord: *"De gebouwenexploitatie wordt in de vier producties op totaalniveau gerapporteerd. Eventuele mutaties worden gemeld bij de Programmabegroting, Tussenrapportage of Najaarsbijstelling. Bij een kredietaanvraag worden ook de gevolgen voor de gehele exploitatie toegelicht in de paragraaf "Kosten en dekking". Dit is ook het geval geweest bij de kredietaanvraag van de Lochal."* Het volstaat de RKT hier te citeren uit de rekenkamerbrief 'Begrotelijke projecten?': *"De berekeningen van de dekking van de exploitatie worden onder de paragraaf kosten en dekking van het raadsvoorstel van 1 februari 2016 toegelicht. De cijfers in de desbetreffende financiële staat zijn echter niet onderbouwd. Het is niet duidelijk uit welke posten het positieve en oplopende exploitatieresultaat bestaat. Evenzo tast de lezer in het duister wat de "mutatie subsidie" precies voorstelt. Kennelijk zijn dit de extra subsidies die ter compensatie van de verhoging van de huren voor sommige gebruikers worden uitgekeerd. Dit wordt echter pas expliciet vermeld in het "Raadsvoorstel aanvullende krediet renovatie van de Lochal" van 25 november 2016. De hoogte van de mutaties wordt in het raadsvoorstel van 1 februari 2016 niet onderbouwd. Hoe hoog de huuropbrengsten zijn wordt niet vermeld, er wordt alleen verwezen naar een 'systematiek'. Essentiële informatie over de gebruikte dekkingsmiddelen ontbreekt op dat moment (1 februari 2016) derhalve."* Kortom, ook dit ambtelijk antwoord leidt tot een cirkel van vragen stellen en geen antwoorden ontvangen.

Vervolgens antwoordt de ambtelijke organisatie: *"De Lochal wordt pas een paar jaar geëxploiteerd. Doordat het gebouw pas opgeleverd is draagt de Lochal positief bij aan de gebouwenexploitatie van de gemeente Tilburg. Dit heeft te maken met lagere onderhoudskosten in de eerste jaren en de lage rentestand. Gedurende de exploitatieperiode van de Lochal zullen de onderhoudskosten toenemen en is nog onzeker hoe de rente zich zal gaan ontwikkelen. De gebouwenexploitatie heeft een direct effect op de algemene middelen. Eventuele overschotten worden gestort in de algemene middelen."* De RKT kan zich vinden in deze opmerkingen, maar het antwoord is geen antwoord op de gestelde vraag van de fractie SP over wat de opbrengsten en kosten zijn van de exploitatie van de Lochal.

Het ambtelijke antwoord wordt vervolgd: *"De exploitatiebegroting is ten tijde van besluitvorming van de realisatie van de Lochal opgesteld in nauw overleg tussen project Spoorzone, het Vastgoedbedrijf en de afdeling Planning en Control. Hiervan zijn de resultaten onderdeel van het besluitvormingsproces. De gehele opgestelde exploitatiebegroting is geen openbaar stuk, maar kan door raadsleden onder geheimhouding worden ingezien."* De RKT heeft naar aanleiding van dit antwoord onderzocht of er geheimhouding rust op de exploitatiebegroting van de Lochal volgens de gedragslijn geheimhouding volgend uit het Raadsbesluit naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek 'Licht op geheimhouding' uit 2013, of een onderbouwing gegeven is op basis van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en of de geheimhouding door de raad is bekrachtigd volgens artikel 25, lid 3 van de Gemeentewet. Dit blijkt niet het geval. De RKT concludeert daarom dat de exploitatiekosten van de Lochal niet betrouwbaar kunnen zijn, omdat dit niet volgens artikel 25, lid 3 is bekrachtigd door de raad.

Daarmee zijn ook de gedragslijn geheimhouding en artikel 10 van de Wob niet toegepast. Het gegeven antwoord is dus foutief.